

РОЛЬ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИХ І ФІЗІОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ МОЛОДІ В ЗАКЛАДАХ НІЧНОЇ КЛУБНОЇ КУЛЬТУРИ

Ольга Шевченко .
(Київ, Україна)

У статті розглянуто психолінгвістичні і фізіологічні процеси й етапи організації розважальної шоу-програми в типовому нічному клубі. Проведено аналіз психолінгвістичних і фізіологічних процесів життєдіяльності людини й організації шоу-програми в типовому закладі нічної клубної культури за критерієм «співпадіння у часі».

Ключові слова: заклад нічної клубної культури, психолінгвістичні і фізіологічні процеси, технології організації дозвілля молоді.

В статье рассматриваются психолингвистические и физиологические процессы и этапы организации развлекательной шоу-программы в типичном ночном клубе. Проводится анализ физиологических процессов жизнедеятельности человека и организации шоу-программы в типичном заведении ночной клубной культуры по критерию «совпадение во времени».

Ключевые слова: заведение ночной клубной культуры, психолингвистические и физиологические процессы, технологии организации досуга молодежи.

Psycholinguistic and physiological processes and organizational phases of entertaining show programme in a typical night club are considered in the article. Analysis of physiological processes and organizational phases of entertaining show programme in a typical night clubbing culture establishment is done on the guideline of «coincidence in time».

Key words: night clubbing culture establishment, physiological processes, technologies of youth leisure time organization.

Постановка проблеми. Досліджувана проблема полягає в тому, що в сучасному науковому середовищі відсутні джерела, які б описували роль психолінгвістичних і фізіологічних процесів під час організації дозвілля молоді в закладах нічної клубної культури з позицій соціальних комунікацій. Наше дослідження присвячене аналізу часової залежності технологій організації дозвілля молоді у згаданій галузі від психолінгвістичних і фізіологічних процесів життєдіяльності.

Виходячи з пошукової настанови та проблематики дослідження, ми визначаємо об'єктом своєї роботи технології організації дозвілля молоді в закладах нічної клубної культури. У такому разі предметом дослідження слід вважати роль психолінгвістичних і фізіологічних процесів у технологіях організації дозвілля молоді у згаданих закладах.

Припускаємо, що при використанні технологій організації дозвілля молоді керівництво закладів нічної клубної культури спирається на наукові підходи до фізіологічного стану життєдіяльності організму, які існують на сьогодні в науковій літературі.

Мета статті: довести, що технології організації дозвілля молоді спираються на сучасні наукові підходи до психолінгвістичних процесів і особливостей фізіологічного стану життєдіяльності організму.

Виклад основного матеріалу. Для досягнення мети дослідження слід звернутись до тверджень провідних фізіологів і порівняти психолінгвістичні і фізіологічні процеси

життєдіяльності людини з організацією шоу-програми у типовому закладі нічної клубної культури за співпадінням у часі.

Дослідження понять «психолінгвістичні процеси», «фізіологічні процеси» і «дозвілля» пов'язане з необхідністю їхньої конкретизації в галузі молодіжної нічної клубної культури. Тому виникає необхідність аналізу існуючих теорій та концепцій, у яких пропонуються різні визначення згаданих понять. Проведемо побіжний аналіз деяких із них.

На наш погляд, дослідження психолінгвістичних і фізіологічних особливостей поведінки молоді під час проведення дозвілля в нічному клубі не може обійтись без аналізу понять «психолінгвістичні процеси», «психолінгвістичні одиниці». На думку Леонтьєва О., психолінгвістичною одиницею слід називати не застигле явище, а «елементарну мовленнєву дію і мовленнєву операцію» [4], а також автор додає, що «... акт мовленнєвої діяльності також можна вважати психолінгвістичною одиницею» [4].

Для проведення подальшого аналізу слід також враховувати визначення поняття «фізіологічні процеси». Згадане поняття тлумачиться як «процеси, які специфічно відносяться до функціонування інтегрованих частин живого: клітин, тканин, органів і організмів» [8].

Зазначаємо, що дослідження психолінгвістичних і фізіологічних особливостей поведінки молоді ми розглядаємо в контексті дозвіллевої діяльності молоді, а саме технологій організації дозвілля в закладах нічної клубної культури. З цією метою слід розглянути різні підходи до вивчення поняття «дозвілля».

Аванесова Г. пропонує тлумачити поняття «дозвілля» як: «... час, який є вільним від необхідної праці у сфері суспільного виробництва, а також від відтворення людиною своїх життєвих функцій» [1, с. 28]. Автор зазначає, що згаданий час слід розглядати «... у межах домашнього господарства і соціальних відносин» [1, с. 28]. Вважаємо, що дозвілля молоді слід відрізнити від дозвілля, наприклад, людей похилого і середнього віку, оскільки прослідковуємо відмінності у відтворенні людиною своїх життєвих функцій і соціальних відносин на різних етапах життя людини. Наприклад, час, який є вільним від необхідної праці у сфері суспільного виробництва у людей середнього віку, не дорівнює аналогічному часовому відрізку у людей похилого віку, оскільки більшість останніх не працює. Побудова соціальних відносин між людьми відрізняється залежно від вікових ознак людини і з урахуванням процесів соціалізації людини. Отже, на нашу думку, автор надає визначення поняття «дозвілля» без урахування вікового чинника, тому вважаємо за доцільне частково використовувати наведене визначення у подальшому дослідженні, оскільки предметом дослідження є молодіжна культура, ознакою якої вважаємо саме віковий показник.

На відрізнення від Аванесової Г. іншу точку зору має Бочелюк В., який тлумачить дозвілля як «сукупність різних видів діяльності, якими індивід займається з власної волі: відпочинок, розваги, підвищення майстерності, освіта, участь у житті суспільства тощо», разом із тим уточнює, що однозначного визначення поняття дозвілля не існує [3, с. 7]. На думку дослідника, «дозвілля – це діяльність, обмежена певним періодом часу» [3, с. 8]. Наведене визначення частково відповідає науковому запиту нашого дослідження, оскільки відвідувачі закладів нічної клубної культури за власною волею займаються різними видами діяльності: відпочивають, розважаються, беруть участь у клубних заходах, підвищують рівень музичної обізнаності тощо. Зазначені види діяльності обмежені певним періодом часу, оскільки відвідувачі не перебувають у закладі нічної клубної культури постійно. Отже, ми погоджуємось із визначенням автора і вважаємо за доцільне використовувати його наукові підходи, однак, на нашу думку, аналізуючи дозвілля молоді, слід розглядати її специфічні особливості, які пов'язані із віковими ознаками.

Слід також звернути увагу на визначення Холода О., який тлумачить дозвілля як «... розгалужену мережу продуманих і спланованих заходів, закладів та систему дій

фахівців з організації вільного часу суспільства» [8, с. 15]. Вважаємо, що надане визначення відповідає науковому запиту в повному обсязі, оскільки організація дозвілля молоді в галузі нічної клубної культури передбачає мережу системно спланованих 1) розважальних заходів (наприклад, шоу-програма, бармен-шоу, лазерне шоу, дискотека, участь у конкурсах тощо), закладів (наприклад, нічних клубів) та 2) систему дій фахівців (наприклад, арт-директори і менеджери нічного клубу) з організації вільного часу молоді. Слід також звернути увагу на той факт, що відвідування закладів нічної клубної культури є елементом системи організації дозвілля молоді. На нашу думку, діяльність з організації дозвілля молоді сегментована за часовим критерієм. Наприклад, відвідування закладу нічної клубної культури відбувається від двадцять першої до шостої години. Після зазначеного часу молодь отримує можливість реалізувати рекреаційну функцію за власним бажанням: спілкування з однолітками, відвідування бібліотек, заняття спортом, участь у різноманітних гуртках, активний відпочинок тощо. Таким чином, вважаємо за доцільне використовувати визначення поняття «дозвілля», яке пропонує Холод О., як базове для розробки підходу до вивчення дозвілля молоді в галузі нічної молодіжної клубної культури.

Підсумовуючи результати логічного роздуму, ми констатуємо, що наведені визначення поняття «дозвілля» частково відповідають нашому запиту. Отже, на нашу думку, дозвілля молоді в галузі нічної клубної культури слід у робочому порядку визначати як розгалужену мережу продуманих і спланованих розважальних заходів, закладів нічної клубної культури та систему дій фахівців з організації вільного часу молоді.

З огляду на предмет нашого дослідження, вважаємо за доцільне ввести поняття «технології організації дозвілля».

Розглядаючи технології організації дозвілля з позицій соціальних комунікацій, слід звернути увагу на підхід Холода О. На думку дослідника, «технології організації дозвілля – це система дій, спрямованих на організацію відпочинку та вільного часу індивідів» [9, с. 14]. Серед зазначених технологій дослідник розглядає: сітку телевізійних передач; художні фільми, репортажі, концерти, ток-шоу тощо; мережу закладів, діяльність яких спрямована на задоволення запиту громадян щодо якісного відпочинку. На нашу думку, мережею зазначених закладів для молоді можна вважати заклади нічної клубної культури, а саме нічні клуби, оскільки серед відвідувачів зазначених закладів переважають молоді люди віком від вісімнадцяти до тридцяти п'яти років і рекреаційна функція молоді реалізується в повному обсязі. Отже, мережа закладів нічної клубної культури, діяльність яких спрямована на задоволення запиту молоді щодо якісного відпочинку, залучає певні форми дозвіллевої діяльності для молоді, використовуючи технології організації дозвілля.

За твердженням Бочелюка В., практика дозвілля показує, що «найбільш привабливими формами дозвіллевої діяльності для молоді є *видовища, музика, танці, ігри, шоу, дискотеки, молодіжні кафе-клуби*» [4, с. 72]. Слід звернути увагу, що зазначені форми дозвілля у повному обсязі реалізуються у програмах роботи закладів нічної клубної культури. Таким чином, мусимо визнати, що технології організації дозвілля молоді реалізуються у шоу-програмах закладів нічної клубної культури.

Для подальшого визначення технології організації дозвілля молоді вважаємо за необхідне звернутися до спостережень фізіологів з огляду на специфіку організації нічної діяльності закладів клубної культури. За нашим припущенням, технології організації дозвілля молоді ґрунтуються на наукових підходах до фізіологічного стану життєдіяльності організму, оскільки дозвіллева діяльність молоді пов'язана з рекреаційною функцією організму, тобто функцією відновлення фізичних сил і отримання задоволення. З метою доведення висунутого наукового припущення, проаналізуємо тлумачення фізіологів і порівняємо психолінгвістичні і фізіологічні процеси життєдіяльності з технологіями організації дозвілля молоді в закладах нічної клубної культури.

На думку більшості фізіологів (Анохін П. [2], Орбелі А. [4], Павлов І. [6], Сеченов І. [7], Черніговський В. [10] тощо), протягом доби людина має декілька піднесень фізіологічної активності.

По-перше, занотуємо, що при розробці технології організації дозвілля у денний час слід враховувати той факт, що «... вдень згадані підвищення спостерігаються від десятої до дванадцятої і від шістнадцятої до вісімнадцятої години» [5, с. 488]. Зазначений час «... найбільш сприятливий для виконання фізичної роботи, прийняття рішень, нових починань» [6, с. 721].

По-друге, з огляду на предмет наукового дослідження, значну увагу слід приділити технології організації дозвілля у нічний час. Звертаємо увагу, що за спостереженнями згаданих науковців, «... вночі підвищення фізіологічної активності припадає на час від двадцять четвертої години до першої» [5, с. 489]. Зазначаємо, що організатори дозвіллевої діяльності в закладах нічної клубної культури активно використовують згаданий проміжок часу для того, щоб розпочати нову шоу-програму, залучити молодь до участі в рухливих конкурсах тощо.

Отже, організація дозвілля молоді у зазначений період часу спирається на наукові підходи до фізіологічного стану життєдіяльності організму, на яких наголошують фізіологи.

За твердженням Павлова І., «...вночі падає загальний тонус людини» [6, с. 491]. Слід занотувати, що на думку Сеченова І. «...між двома і чотирма годинами ночі погіршується пам'ять, координація рухів, з'являється уповільненість у рухах» [7, с. 722]. На наше переконання, саме тому в практиці побудови розважальної програми для закладу нічної клубної культури між двома і чотирма годинами на сцені відбувається зміна діджеїв, молодь залучають до участі в бармен-шоу, особливу увагу приділяють розважальним конкурсам, намагаючись таким чином привернути увагу молоді і попередити її фізіологічний спад. Звертаємо увагу на твердження Черніговського В. про те, що «... на п'яту–шосту годину ранку припадає найбільший добовий підйом і потенційно має місце найвища працездатність людини» [10, с. 144]. Зазначаємо, що організатори дозвіллевої діяльності враховують згадану фізіологічну особливість людини і влаштовують вечірки «афтепати» (з англ. *after party* – після вечірки), які розпочинаються після п'ятої години. У зазначений час, за твердженням Орбелі Л., «... зростає тиск, серце б'ється частіше, пульсує кров» [5, с. 236].

Таким чином, спостерігаємо факт необхідності урахування фізіологічних особливостей людини під час організації дозвілля молоді у зазначений період часу в закладах нічної клубної культури.

Продовжуючи вивчати зв'язок фізіологічних особливостей людини із організацією дозвілля молоді в закладах нічної клубної культури для підтвердження наукового припущення, ми вважаємо за необхідне звернутися до твердження Анохіна П. про те, що «... найбільш придатний час для засинання – двадцять перша – двадцять третя години – припадає на один із фізіологічних спадів» [2, с. 135]. Саме тому, на думку автора, «... якщо не вдається заснути до двадцять третьої години, то пізніше це зробити важче, бо наближається фізіологічний підйом» [2, с. 137] (опівночі, як вже було зазначено). Слід звернути увагу на той факт, що більшість клубних вечірок розпочинаються саме о двадцять першій годині. Цікавою, на нашу думку, є також структура організації вечірки, оскільки від двадцять першої до двадцять третьої години молоді пропонують розважатися в нічному клубі самостійно. За годину до моменту фізіологічного підйому, а саме о двадцять третій, на клубній сцені зазвичай з'являється ведучий – МС (англ. *master of ceremony* – майстер церемонії), який сповіщає молодь про початок нового етапу розважального шоу.

Отже, спостерігаємо факт обов'язкового урахування організаторами певної фізіологічної особливості людини під час організації вечірки в зазначений період часу в закладах нічної клубної культури.

Досліджуючи зв'язок фізіологічних особливостей людини із організацією дозвілля молоді в закладах нічної клубної культури, ми звертаємось до твердження Орбелі Л., який зазначає: «...після дванадцятої години дня минає перший період денної активності» [4, с. 240] і додає, що «... починає відчуватися втома, реакції людини уповільнюються» [4, с. 241]. Зазначаємо, що традиційно вечірки «афтепати» добігають свого кінця саме о дванадцятій. Таким чином, у згаданому випадку, мусимо констатувати факт урахування зв'язку фізіологічних особливостей людини із організацією дозвілля молоді в закладах нічної клубної культури.

Висновки. На початку дослідження було припущено: організація дозвілля молоді у закладах нічної клубної культури спирається на наукові підходи до тлумачення психолінгвістичних процесів і одиниць та до розуміння фізіологічного стану життєдіяльності організму, на яких наголошують провідні фізіологи. Висунуте припущення повністю доведене.

Також було встановлено, що психолінгвістичні процеси завдяки психолінгвістичним одиницям забезпечують певний рівень життєдіяльності молоді людини, яка присвячує себе нічній активності на танц-полі, у барі або бере участь у різноманітних конкурсах та розважальних шоу.

Здійснене дослідження дозволяє нам, з одного боку, чітко виокремити й визначити роль психолінгвістичних і фізіологічних процесів у технології організації дозвілля молоді в закладах нічної клубної культури, з другого боку, встановити чітку кореляцію факторів «психолінгвістичні процеси», «психолінгвістичні одиниці», «фізіологічні процеси» і «дозвілля» в нічній клубній культурі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аванесова Г.А. Культурно-досуговая деятельность: Теория и практика организации : учебн. пособ. для студентов вузов / Аванесова Г. А. – М.: Аспект Пресс, 2006. – 236 с.
2. Анохин П.К. Системные механизмы высшей нервной деятельности: Избр. труды / Анохин П. К. – М. : Наука, 1979. – 454 с.
3. Бочелюк В.Й. Дозвіллезнавство: навч. посіб. / В.Й.Бочелюк, В.В.Бочелюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 208 с.
4. Леонтьев А.А. Основы психолингвистики / Леонтьев А.А. – М.: Лань, 2003. – С. 78.
5. Орбелі Л.А. Избранные труды. В 5-ти т. [редкол.: чл.–кор. АН СССР Е.М.Крепс (пред.) и др.]. – М.–Л. : Наука, [Ленингр. отд-ние], 1964. – Т. 3: Вопросы высшей нервной деятельности и ее развития [ред. А.В.Войно-Ясенецкий и др.]. – 1964. – 480 с.
6. Павлов И.П. Полное собрание сочинений [изд. 2-е, доп.]. – В 6 т. – М.: Изд-во Акад. наук СССР, 1951–1952. – Т.1: Общественно-научные статьи. – Статьи по физиологии кровообращ. и нервной системы [ред. Э.Ш.Айрапетрянц]. – 1951. – 596 с.
7. Сеченов И.М. Избранные произведения. Ред. и послесл. Х.С.Коштоянца. – В 2-х т. – М.: Изд-во Акад. наук СССР, 1952. – Т. 1: Физиология и психология. [прим. С.Г.Геллерштейна]. – 1951. – 772 с.
8. Фізіологічні процеси // Вікіпедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>
9. Холод О. М. Інмутація суспільства в гіпермаркеті свідомості: монографія.– У 3-х т. – К.: КиМУ, 2010. – Т. 1: Теорія інмутації суспільства. – 2010. – 213 с.
10. Черниговский В.Н. Вопросы физиологии человека и животных [сб. статей; редкол.: акад. В.Н.Черниговский (отв. ред.) и др.; предисл. акад. В. Н. Черниговского]. – Л.: Наука, Ленингр. отд., 1970. – 238 с.